

B. ŞEFTALİ ÇÖĞÜRÜ (*P. persica*) :

Kumsal, hafif ve fazla derin olmayan topraklarda tercih edilir. Yarı kuvvetli ağaçlar meydana getirir. Özellikle Nema-guard gibi nematoda dayanıklı olan şeftali anaçları, nematodlu topraklarda kullanılır. Şeftali kökleri eriğe nazaran daha yüzeyseldir ve yayılarak gelişir. Ağaçları erken meyveye yatar, meyveleri erken olgunlaştırır, meyveler iri ve renklidir. Ancak ağaç ömrü daha kısadır. Japon grubu eriklerin hemen hepsi, şeftali ile iyi uyum sağlar, Avrupa eriklerinin bazıları ile uyuşmaz.

C. KAYISI ÇÖĞÜRÜ (*P. armeniaca*) :

Nematodlu bölgelerdeki kumsal topraklara uygundur ve Japon erikleri ile uyuşur. Verimli ağaçlar meydana getirir, meyveler küçük ve renklidir. Çöğür üretimi kolaydır. Bölgede yapılan gözlemlerde zerdali üzerine aşılı eriklerde 15-20 yıl sonra aşı yerinden kırılmaların olduğu belirlenmiştir.

D. BADEM ÇÖĞÜRÜ (*Pyrus amygdalus*) :

Kumlu topraklarda kullanılır. Bazı erik çeşitleriyle uyuşmazlık gösterir. Uyuşan çeşitlerde (d' Agen çeşidi ile çok iyi uyuşmaktadır) ağaçlar erken meyveye yatar. Bol verimli ve yüksek kaliteli meyve veren ağaçlar oluşturur. Meşe kök mantarına ve nematoda hassas, vertisilyum solgunluğuna çok hassas.

bakteriyel kansere orta derecede dayanıklıdır.

E. BADEM x ŞEFTALİ MELEZLERİ:

Bu grupta INRA tarafından geliştirilen ve klonal üretimi kolay olan Amandier x Pécher GF 557 ve Amandier x Pécher GF 677 anaçlarından söz edilebilir.

F. PRUNUS TÜRLERİ ARASINDAKİ MELEZLER :

Bu grupta ise INRA tarafından geliştirilen Ferciana , Fercien, Fereley, Ishtara ve Damina anaçları sayılabilir. Ishtara *P. salicina* x *P. persica* melezidir. Bodur bir anaçtır. Doruk dallı budama şekli uygulanır. Sadece *P. domestica* türü erikler için uygundur. Fransa'da *P. d'Ente* 2733 eriği için geniş ölçüde anaç olarak kullanılmaktadır.

EGE TARIMSAL ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

P. K. 9 Menemen - 35661 İZMİR

Telefon : (0232) 846 1331 (pbx)

Faks : (0232) 846 1107

Teleks : 832 1293 aari-tr

©ETAE Matbaası - 1996

T.C. TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI EGE TARIMSAL ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

ÇİFTÇİ BROŞÜRÜ No: 77

ERİK ANAÇLARI

Doç. Dr. Nurtan GÖNÜLŞEN
Dr. Sezer ÖZAKMAN

Eriklerin çoğunda yabancı dölllenme zorunlu olduğundan ekilen tohumlardan elde edilen çöğürler ana bitkiden farklılık gösterirler. Bu nedenle, eriklerin üretiminde; aşı, çelik, daldırma, kök ve dip sürgünleri ile üretme gibi vejetatif yöntemler kullanılır. En fazla uygulanan yöntem aşı ile üretmedir. Anaç: göz veya kalem aşısı ile aşılardan ve bitkinin kökü olarak kullanılan kısımdır. Anaç, kalem üzerine; ağaç şekli ve büyüklüğü, çeşitli toprak ve iklim koşullarına uyum, verime yatma, ürünün miktar ve kalitesi, hastalık ve zararlılara dayanıklılık yönünden etki etmektedir. Anaç seçiminde: toprak tipi, ağaca verilecek boy, hastalık ve zararlılara dayanma, çeşitle uyuşma gibi özellikler dikkate alınır. Erik anaçı olarak dünyada erik, şeftali, kayısı, badem, badem x şeftali melezleri ve erik x şeftali melezleri kullanılmaktadır.

A. ERİK TÜRLERİNE AİT ANAÇLAR :

Bu anaçlar diğerlerine göre ağır ve drenajı zayıf topraklara daha dayanıklıdır.

1. *Prunus cerasifera* : Can ve Papaz gibi yeşil erik olarak tüketilen erik çeşitlerini içeren bu tür; yurdumuzda ve dünyada geniş ölçüde erik anaçı olarak kullanılmaktadır. Birçok erik çeşidiyle uyur. President ve Kelsey çeşitleri ile uyumaz. Kuvvetli, çok verimli ve uzun ömürlü ağaçlar meydana getirir, kuraklığa ve kök çürüklüğüne dayanıklıdır. Tohumla veya vejetatif olarak üretilirler.
- **Myrobolan erik çöğürü:** Drenajı zayıf, ağır ve kumsal topraklara uyar; Avrupa ve Japon erikleriyle uyur; kök boğazı çürüklüklerine kısmen dayanıklı, kanser ve nematoda hassastır.
- **Gediz serisi erik çöğürleri:** ETAE'de 1980-1985 yılları arasında sürdürülen erik anaç araştırmaları çalışmasında EK 6/2, 33/3, EK 15/1, EK 4/2, 48/2, 56/2, EK 13 ve 52/2 No'lu *P. cerasifera* örnekleri anaç olarak seçilmiştir. Bu anaçlar Gediz A serisi çöğür anaçları olarak 1993 yılında tescil edilmiştir. 56 ve 48 No'lu örneklerin nematoda dayanıklı olduğu belirlenmiştir.
- **Myrobolan B klonu:** Kireçli, ağır, drenajı kötü, hafif, zayıf ve kuvvetli

toprak tiplerinde gelişebilir; üretimi kolaydır; toplam verimi yüksektir ve pek çok çeşitle iyi uyur; kuvvetli ağaç meydana getirir; nematod, bakteriyel kanser ve solgunluğa hassas, kök boğazı çürüklüklerine ise orta derecede dayanıklıdır.

2. *P. marianna* (*P. cerasifera* x *P. munsoniana*): Generatif ve vejetatif olarak üretilen bu anaç orta veya kuvvetli ağaç meydana getirmekte ve pek çok kültür çeşidiyle uyusabilmektedir.
- **Marianna GF. 8-1:** Nemli, kumlu ve kireçli topraklara uyan, odun çeliği ile kolayca üretilen; kuvvetli ağaç meydana getiren ve pek çok çeşitle uyuyan bir anaçtır. R. C. d'Altham çeşidiyle uyumaz.
- **Marianna 2624:** Orta kuvvette ağaçlar oluşturan bu anaçın kökleri yüzeysel olarak gelişmektedir. Boğaz çürüklüğüne orta mukavim, bakteriyel kansere çok hassas, nematoda ise oldukça dayanıklıdır.
3. *P. domestica* (Avrupa erikleri): Genelde Avrupa'da kullanılır ve bu grupta kuvvetliden bodura kadar değişik kuvvette klonal anaçlar geliştirilmiştir. Prunier GF 43 ve Reine Claude GF 1380, INRA tarafından geliştirilen klonal anaçlardır.
- **Brompton klonu:** Yarı kuvvetli, genelde kültür çeşitleri ile iyi uyuyan,

vejetatif üretimi oldukça zor olan bir anaçtır.

- **Common plum klonu:** İngiltere'de geliştirilen bu anaç, yarı bodur ağaçlar meydana getirmekte; daldırma ve odun çelikleriyle kolayca üretilmektedir. Ancak her kültür çeşidiyle uyumaması iyi değildir.
- 4. *P. insititia* :
- **Common Mussel klonu:** İyi toprak şartlarını sever, odun ve kök çelikleriyle üretilbilir ve kuvvetli ağaç meydana getirir. Birçok çeşitle başlangıçta iyi bir uyuma göstermesine rağmen, sonraki yıllarda bazı çeşitlerde ağacın gelişmesi durmakta ve meyveler iyi gelişmemektedir. Bazı çeşitlerle olan kombinasyonunda gerçek ve sağlıklı bir bodurluktan çok, fizyolojik zayıflık nedeniyle ağaçlar fazla gelişmemektedir.
- **Black Damas C klonu:** Black Damas erikleri içinde, East Malling Enstitüsü'nce seçilen 4 anaçtan (Black Damas A, B, C ve D) biridir. Kuvvetli ağaç oluşturmada, kültür çeşitleri ile uyumakta ve değişik toprak tiplerine kolayca uymaktadır.
- **Saint Julien A klonu:** Değişik toprak tiplerine, özellikle kireçli topraklara uyar. Sıcak iklimlerde başarılıdır. Yarı bodur ve bol verimli ağaçlar ağaçlar meydana getirir. Vejetatif üretimi güç, fakat pek çok çeşitle uyumaması iyidir. Damas de Toulouse 1869, Saint Julien GF 655-2, Ferdor, Julior isimli klonal anaçlar INRA tarafından geliştirilmiştir.